

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XL

Agost del 2015

Nº 134

ELS INÈDITS DE RAMON PLANES*

Ramon Buckley

No sóc capaç de parlar de Ramon Planes sense evocar-lo com a persona, com a ésser físic, es a dir, com a presència. És aquesta presència la que s'imposa sobre tota la resta: sobre els seus llibres, sobre els seus articles, sobre la seva obra. Certament, el més important que ens va deixar Planes va ser ell mateix. Tret del cas de Santiago Rusiñol, hi a algun altre perfil, alguna altre fisonomia, alguna altra presència sitgetana que puguem recordar, en els últims cent anys, amb tanta nitidesa? El seu cap calb i rodó com una bola de billar, la pipa que duia sempre a la boca, l'amplíssim somriure que feia quan se la treia, la intensitat de la seva mirada... No és aquesta imatge una de les més icòniques del Sitges del segle passat? No transmetia la seva persona una imatge de serena felicitat? I no és la felicitat el que qualsevol persona ve a cercar a Sitges?

Recordar Ramon Planes al començament de la dècada dels anys cinquanta, és evocar l'època més feliç de la seva vida. La guerra civil i els tristíssims anys que vingueren després quedaven ja endarrere com un malson. En Ramon era director de la fabrica de gas de Sitges i, a les tardes, trobava temps per enfilarse escales amunt de la seva caseta de la platja de Sant Sebastià i des de dalt de tot, contemplar una estona el mar... Després, s'asseia davant de la taula de treball i començava a escriure. Naixia, en aquell àtic de vista esplendorosa, a comença-

ments dels anys cinquanta, el Ramon Planes escriptor.

I és, justament, quan naixia Ramon Planes com a escriptor, en una conferència pronunciada al Miramar l'any 1949, que trobem la primera referència a l'inèdit: "Mentre un hom és escriptor inèdit", diu el senyor Planes, "és un home feliç: ell sol, en la quietud de la seva cambra de treball, repassa els seus manuscrits, els mira i els torna a mirar, i arriba al convenciment que allò que ha escrit és senzillament magistral. Les piles de paper que ell ha omplert són, sense precedents a la literatura catalana i, amb una mica de coratge, podem dir que faran sensació arreu del mon. És clar que hi ha moments en què el pessimisme guanya, i, aleshores, l'autor creu que tot allò que ha escrit es una solemne bestiesa, que no té cap ni peus. Però hom sap sobreposar-se al descoratjament i torna la onada optimista, per acabar, l'autor, creient en el seu geni... Després vénen els amics generosos, inclús un editor i un em-

* Aquest és el text de la conferència que va pronunciar Ramon Buckley, nebot de Ramon Planes, el 24 de gener de 2015, al Grup d'Estudis Sitgetans.

presari, benvolents per allò que els ha estat donat de llegir... Aleshores, l'autor va pel carrer i es meravella que la gent no es llevi el barret al seu pas, com feien amb don Àngel Guimerà en els darrers anys de la seva vida."

Planes gaudia de la seva condició d'inèdit quan ho era ell mateix, es a dir, quan encara no havia publicat res, i això ens ajuda a entendre per què de tant en tant guardava al calaix alguns dels manuscrits que avui us presentem aquí. El primer és una obra de teatre, *A través de la nit*: "En *A través de la nit*", ens diu Ramon Planes, "faig, en primer terme, l'apologia de la dona, com a element essencial en la vida de les famílies: compto amb el seu esperit conservador, d'un noble egoisme, per defensar tot allò que es el nostre motiu de viure. I per ací anem al tema fonamental de l'obra... fem una ràpida volada, a través del tres actes, del destí de la nostra civilització cristiana i occidental". Són tres actes en diferents temps històrics, amb la dona com a protagonista absoluta. Una altra obra seva, *L'espasa d'Isabel*, també inèdita i mai no representada, també està protagonitzada per una dona. No cal afegir que aquests inèdits, ho són, tal com, fent l'ullet, assenyala Planes, "per causes alienes a la voluntat d'aquest autor".

En aquells anys cinquanta, solament les novel·les, veuen, tal com es deia abans, la llum del dia. *El pont llevadís*, *El cercle de foc* i *Confessió en el tren* evocuen els anys de la República i de la guerra Civil i la manera com havien fet saltar per els aires la vida familiar... Després de la guerra, el país havia quedat destrossat, però el que era més greu és que havia quedat destrossat per dins. *El cercle de foc*, que tracta de la crisi d'una família en l'època de postguerra, va quedar finalista del Premi Joanot Martorell, que va acabar guanyant Josep Pla. La seva millor obra d'aquesta època és *El pont llevadís*, i és, fins a cert punt, autobiogràfica. Ramon Planes havia estat, de jove, activista polític i va assistir, amb Francesc Macià, a la proclamació del Estat Català a Perpinyà. Durant la República pertanyia a Esquerra Republicana, però els esdeveniments revolucionaris dels primers dies de la guerra, amb la col·lectivització de la fàbrica de gas, feren que trenqués amb Esquerra i es trobés, tal com li passa al protagonista d'El pont llevadís, totalment isolat del món, enemistat amb els que fins aleshores eren els seus amics, que havien passat a ser els seus oponents. El pecat comès pel protagonista d'El pont va ser portar el bisbe de la Seu amb cotxe a Andorra en els primers dies de la guerra per salvar-li la vida... Ramon Planes també va aixecar durant la guerra el seu propi pont llevadís i va restar incomunicat, durant molts anys, del món, per a ell estrany, que el volta... El pont llevadís és una obra existencialista *avant la lettre*, que defineix perfectament el seu tarannà literari i personal en aquells anys de postguerra.

Però aviat s'adona Planes que el passat de Sitges

que calia evocar no era pas el de la guerra civil, sinó un passat molt més llunya, però alhora molt més important, per a la nostra vila. Em refereixo, naturalment, al dia i a la hora en què aquell home, que acabaria sent conegut com el senyor del Cau, va arribar a Sitges. Era un passat que Planes no va conèixer directament, perquè quan ell va néixer Rusiñol ja no vivia a Sitges, però sí que el coneixia pel que li havia dit el seu pare, amic íntim de l'artista. L'arribada de don Santiago a Sitges marca un abans i un després. Assenyala per al poble un camí nou, un destí diferent al que, fins aquell moment, havia tingut. I Planes comprèn, mig segle després, que és aquest el camí i aquest el destí que li toca a ell ressuscitar. Solament així s'expliquen el seguit de llibres que Planes dedica a aquest tema: *El llibre de Sitges*, *El modernisme a Sitges*, *Rusiñol i el Cau*, *Santiago Rusiñol*, *El mestre Morera i el seu món*, etc., etc. En Ramon Planes va ser, durant aquells anys, com un espècie d'ambaixador que en Tiago ens enviava des de l'altre món, per recordar-nos quin era el nostre destí com a poble.

En començar la dècada dels setanta, tornen a aflorar textos inèdits de Ramon Planes. A la seva biblioteca, junt a la col·lecció Bernat Metge de literatura clàssica traduïda al català i al costat del millors escriptors en llengua francesa o anglesa, hi havia un racó del qual se sentia particularment orgullós, el racó on guardava l'obra completa de Simenon: "Aquest és el meu home!", em deia a vegades, com si l'escriptor de novel·la negra francesa es pogués comparar amb Plató, Shakespeare o Racine, que li feien companyia...

Inspirant-se en l'obra del seu mestre francès, Planes escriu *Crim al carrer Tuset* o *La filla del pintor*, basant-se, tal com feia el seu mestre, en ambients i escenaris locals: "Es un error", havia dit l'escriptor francès, "pensar que el crim neix d'uns personatges i de les seves circumstàncies personals... No, el crim neix d'un lloc determinat, d'un ambient específic i és per aquest lloc, per aquest ambient, per on ha de començar l'escriptor de novel·la negra..., el crim ja hi vindrà sol!". De la mateixa manera, Planes s'inspira en el mestre francès per crear el seu propi comissari Maigret, però un Maigret barceloní, perfectament integrat en el barri de Sants on viu amb la seva dona. El seu comissari, Claudi Gener, és la rèplica catalana del Maigret francès de Simenon.

I es aquí on caldria inserir un altre inèdit de Ramon Planes que causarà sensació, almenys pel seu títol: *Pavelló de Mar*. Dic sensació perquè en Planes sempre havia dit que ell mai no situaria cap de les seves obres a Sitges, per allò que ningú no és profeta a la seva terra. L'única excepció a aquesta regla són, naturalment, les seves *Memòries*, que, des del meu punt de vista, pequen justament d'això, de passar de puntetes per la història de Sitges del segle passat, per tal de no fer mal a ningú. Afortunadament, aquest no es el cas de *Pavelló de Mar*, on del que es tracta és de fer un

retrat d'un dels llocs més emblemàtics del Sitges d'abans de la guerra i utilitzar-ho com a escenari d'un crim, seguint els consells de Simenon quan recomanava que en primer lloc s'havia de crear un ambient i definir un determinat espai perquè, després, "el crim ja vindrà sol!".

Planes situa la novel·la als anys vint, justament quan el Pavelló de Mar de Sitges estava en plena eferescència. El Pavelló era el punt de trobada entre els estiuers i els sitgetans, i, sobretot els estius, es convertia en el centre de la vida social sitgetana. Als matins, perquè els socis utilitzaven les casetes de bany del Pavelló per desvestir-se i vestir-se; a les tardes per venir a prendre cafè, als vespres per a prendre la fresca i fer la tertúlia i a les nits per a fer la ballada acompanyats al piano per una reconeguda pianista. Els estius hi havia socis que pràcticament vivien al Pavelló i és per això que Planes somia que el Pavelló és com una utòpica illa llunyana plena de somiatruites que viuen d'esquena a la realitat. Fins que es desperten, d'una sotragada, per un crim a punyalades al carrer d'en Tacó de Sitges d'un dels socis més elegants i seductors, l'inefable Juanito Bosc! I ja la tenim muntada!

A començaments dels anys vuitanta, en plena transició política, Planes estrena, a TV3, *La mort del líder*. Sempre havíem pensat que es tractava d'un guió escrit expressament per a la tele, però ara, en regirar els seus papers, he comprovat que no, que es tractava d'una novel·la inèdita, escrita per en Planes, en la qual s'inspirà TV3 per escriure'n el guió. La novel·la inèdita de Planes, protagonitzada pel comissari Gener, perfila i arrodoneix encara més la figura del seu Maigret català, de manera que podríem considerar les tres novel·les negres de Planes com una trilogia protagonitzada pel seu inoblidable comissari. Aquesta trilogia mereixeria, penso jo, una nova edició especial.

I quan jo ja pensava que Ramon Planes ens havia dit la seva última paraula com a novel·lista negre, heus aquí que cau a les meves mans pecadores un altre inèdit, una novel·la titulada *Ofèlia*, ja no protagonitzada pel comissari Gener, sinó pel propi Ramon Planes, un escriptor de novel·les negres! O més ben dit, per una persona amb una doble personalitat i un doble nom: es diu Cristòfor Diumenge, però el seu pseudònim com a escriptor de thrillers és John Red. L'èxit ha fet famós John Red però ha soterrat Cristòfor Diumenge, fins al punt que està a punt de desaparèixer. Per això escriu *Ofèlia*, per reivindicar el seu altre jo. És aleshores quan decideix que si John Red viu per a escriure, ell escriurà per viure, es a dir, per tenir una vida pròpia mes enllà de la del seu pseudònim literari.

És aquesta interessantíssima proposta la que serveix, en safata, la novel·la *Ofèlia*. Interessantíssima perquè, en ella, Planes ens parla de la seva pròpia vida com a escriptor i, alhora, com a persona, com a ésser humà. No cal dir, que el títol ve directament del Hamlet de Shakespeare. *Ofèlia* és, naturalment, la promesa

Ramon Planes, davant de casa seva, a la platja de Sant Sebastià

del príncep de Dinamarca, que es torna boja, o, més ben dit, la torna boja la bogeria de Hamlet. L'*Ofèlia* de Planes no és pas una novel·la negra sinó, mes aviat, una reflexió sobre la novel·la negra i, sobretot, sobre la figura del novel·lista que l'escriu. La pregunta que Planes ens planteja és la següent: es pot desvincular l'escriptor negre de les terrorífiques històries que escriu, dia í nit, per a la seva editorial? No tindrà l'escriptor negre una doble personalitat, com en L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde, la famosa novel·la de Stevenson? Es poden ser dues persones alhora?

Per a contestar a aquesta pregunta, el protagonista de la novel·la s'enamora d'una secretaria de la seva editorial, una noia que acabarà sent la seva esposa. Tot correcte? O potser no? No vull seguir endavant per no espatllar el suspense d'aquest thriller que Ramon Planes escriu sobre la seva pròpia condició d'escriptor. Com tota gran obra, *Ofèlia* transcendeix els límits d'aquests tipus de novel·les. policiaques, negres, thrillers o psicològiques, perquè del que realment es tracta es d'investigar la condició humana. I una última qüestió: com és que en Planes va guardar al calaix dels no-nats, literàriament parlant, la que podria molt ben ésser la seva millor novel·la, negre o no negre? Aquest inèdit

és, es miri com es miri, una de les millors obres que van sortir de la ploma de Planes. I la pregunta que cal fer-nos és per què no va poder, o no va voler, publicar-la.

El calaix dels textos no-nats encara em reservava alguna sorpresa. Molt interessants, des del meu punt de vista, són dues comèdies que he trobat en el calaix de sastre de papers que he rebut com a herència. Una d'elles, *L'estació de Riereta*, em recorda una obra de Jardiel Poncela, on una persona somia que esta viatjant amb tren i encarrega al seu criat que toqui la campaneta i el desperti quan arribin a les estacions mes importants. El cap d'estació de Riereta també somia que ha de llevar-se cada nit per donar pas a un exprés que ja fa molts anys que no passa. *L'estació de Riereta* és el que abans s'anomenava comèdia d'embolics, sobre el pas del temps i les divertides sorpreses que ens té reservades, sobretot per als que s'entesten a viure en el passat. És una comèdia força divertida.

L'altra, *Canvi de reïxes*, em sembla d'una absoluta

modernitat i fàcilment representable al Prado o al Retiro dels nostres dies. És el diàleg d'un jove i un vell que, des de la pròpia marginalitat, reflexionen sobre la vida. Les reïxes que volen canviar són les de la presó i les d'un banc on el jove treballa i que també li semblen les d'una presó. És el Planes més divertit, capaç de riure's de tots i de tothom, i, sobretot, d'ell mateix. Em recorda el Planes amb qui tenia llargues converses, asseguts davant de casa seva, a la platja de Sant Sebastià, o el Planes conferenciant, que, quan prenía la paraula en un acte públic, tenia el do de l'espontaneïtat, que atreïa tant el qui l'estava escoltant.

L'obra d'un escriptor és com un iceberg, que amaga molt més del que mostra a la vista. Per això és tan interessant contemplar el que en Planes va amagar sota l'estora, els escrits i les obres que no va poder, o no va voler, publicar. Els seus inèdits ens donen una idea més autèntica, més completa, del que va ser el millor escriptor sitgetà del segle passat.

LES PLAQUES DEL SALÓ DE SESSIONS DE L'AJUNTAMENT DE SITGES (III)

Ignasi Mª Muntaner

Durant la república, el 2 de maig de 1934, es van aprovar els nomenaments de Josep Roig i Raventós com a fill predilecte i el de Joaquim Folch i Torres com a fill adoptiu. El consistori va decidir fer fill predilecte "al eminent médico y literato sitgetán doctor don José Roig i Raventós", i que el títol li fos lliurat en el Congrés de Metges de Catalunya³⁷. Per tant, després que el 26 de juny s'inaugurés a Barcelona el VIIIè Congrés de Metges i Biòlegs de Parla Catalana,³⁸ una part d'aquests metges es va traslladar a Sitges el dia 29 per assistir al lliurament del títol a Josep Roig³⁹. L'Eco transcriu els parlaments pronunciats i el text del pergami que se li va donar⁴⁰, però, ni aleshores ni en la festa major, es parla de la inauguració de cap placa amb el seu nom.

Joaquim Folch i Torres va ser declarat fill adoptiu de Sitges el 9 de juliol de 1936, per les gestions que havia fet a favor de la vila en els tràmits de la cessió del Cau Ferrat, feta a Sitges per Rusinyol en el seu testament, i es va encarregar a l'alcalde que organitzés l'acte de lliurament de la distinció⁴¹. Però no hi va haver temps, deu dies més tard començava la guerra civil i tota la vida del país quedava transtormada per la contesa. No hi hagué ni pergami ni placa, i durant més de 80 anys ni tant sols es va recordar la filiació

adoptiva sitgetana de Joaquim Folch i Torres, que va morir el 7 de novembre de 1963, 27 anys després, sense que Sitges hagués reconegut públicament la distinció que se li havia fet.

A Sitges, la guerra civil va acabar el 22 de gener de 1939 amb l'entrada de les tropes franquistes, i només un dia després, el 23 de gener de 1939, un acord de la junta municipal donava a Francisco Franco Bahamonde el títol de fill adoptiu de Sitges.⁴² De moment, però, no es va posar la seva làpida al saló de Plens. El que sí que es va fer, va ser treure'n la placa amb la qual s'havia agraït "al Fill Predilecte de Sitges [Bartomeu Robert Yarzàbal] la decoració d'aquesta sala de sessions". Es prou conegut que, fins i tot, l'estàtua del doctor Robert a la plaça de l'Ajuntament va estar en perill de desaparèixer.

Uns mesos després, el 30 de juny de 1939, la mateixa junta municipal va decidir nomenar Emerencià Roig i Raventós fill predilecte de la vila i Antoni Mª Canals i Porta fill adoptiu.⁴³ Emerencià Roig, farmacèutic, expert en temes pesquers i mariners, autor d'*El Sitges del nostres avis*, havia mort el 16 de febrer de 1935.⁴⁴ Antoni Mª Canals, barceloní, industrial tèxtil, va venir a viure a Sitges l'any 1926, va ser regidor durant la República i va ser assassinat a les Torres el 16

d'agost de 1936, per ser catòlic i de dretes ⁴⁵. El 27 d'agost de 1939 es van descobrir al saló de Plens ⁴⁶ les plaques d'Emerencià Roig, d'Antoni Canals, i, també, la de Josep Soler i Cartró, fundador de l'Eco, mort el 18 d'octubre de 1938, encara que no he sabut trobar a les actes de l'ajuntament ni la decisió de posar la placa ni el seu nomenament com a fill predilecte.

El 30 de desembre de 1942 l'ajuntament va acordar nomenar Josep Vidal i Vidal, pintor i polític local, fill predilecte de Sitges. ⁴⁷ El 16 de juliol de 1946, l'acord fou de posar al saló de Plens una placa amb el nom de l'historiador Joan Llopis i Bofill ⁴⁸, decisió que es complí el 24 d'agost següent ⁴⁹. El 8 de setembre de 1948 es va fer fill adoptiu mossèn Ramon Godayol i Armengou, que, després de ser durant 24 anys de rector de Sitges, marxava de la vila per anar a la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià. ⁵⁰ El 15 de juny de 1949, l'homenatjat amb el títol de fill adoptiu va ser un altre personatge del règim franquista, Eduardo Baeza Alegria, aleshores governador civil de Barcelona. ⁵¹

I a finals de 1950, com que encara no s'havia col·locat al saló de Sessions la placa d'uns quants d'aquests homenatjats, es va decidir posar-les. Es col·locarien el dia 22 de gener de 1951, aniversari de l'entrada a Sitges de les tropes franquistes. Per tant, en el dia esmentat es van posar al saló les plaques de Francisco Franco, Josep Vidal i Vidal, Ramon Godayol, Eduardo Baeza Alegria i, fins i tot, la de Francesc Armengol, que havia estat declarat fill adoptiu 32 anys abans, el 1920. ⁵²

El 19 de desembre de 1951 es va nomenar fill predilecte Manuel Sabater i Carbonell ⁵³ i se li va lliurar el títol i es va posar la placa amb el seu nom al saló de Sessions el 24 d'agost de 1952. ⁵⁴ El 15 de maig de 1955 ⁵⁵ es va prendre un doble acord: nomenar Josep Soler i Tasis, director de l'Eco, fill predilecte de Sitges i posar una placa amb el nom del pintor Joan Roig i Soler en el saló de Plens. ⁵⁶ El descobriment de les plaques i el lliurament del títol a Soler i Tasis es féu el 24 d'agost de 1955, amb parlaments de Salvador Soler i Forment i de Josep Roig i Raventós. ⁵⁷

El 6 de juliol de 1960 s'atorgà a Francesc Peris-Mencheta i Guix el títol de fill adoptiu, per haver estat un protector de l'hospital i per la propaganda que havia fet a favor de Sitges "desde su rotativo barcelonés El Noticiero Universal". ⁵⁸ Se li va donar el pergamí i es va descobrir la placa amb el seu nom el 24 d'agost de

Josep Roig i Raventós, a l'esquerra i el seu germà Emerencià Roig en una caricatura de Junceda

1960. ⁵⁹ A l'any següent, el 27 de febrer de 1961, fou Antoni Garcia-Munté i Nuño el que va ser declarat fill predilecte i Jaume de Semir i Carròs va ser declarat fill adoptiu. ⁶⁰ Els nomenaments van ser fets conjuntament, però l'acte públic en què van rebre el pergamí i es va posar la placa amb el seu nom al saló de plens van tenir lloc en dies diferents. El 2 d'abril de 1961 l'acte va ser dedicat a Antoni Garcia-Munté ⁶¹ i el de Jaume de Semir va ser el 24 d'agost de 1961. ⁶²

Samuel Barrassina i Esquiú va rebre la distinció de fill adoptiu el 29 de juliol de 1965 ⁶³ i la cerimònia de lliurament del pergamí i del descobriment de la placa al saló de Sessions es va fer el 24 d'agost de 1965. ⁶⁴ L'any següent, el 17 de maig de 1966, l'ajuntament va fer fill adoptiu Antoni Muntanyola i Tey ⁶⁵ i l'acte públic tingué lloc vuit mesos més tard, el 21 de gener de 1967. ⁶⁶ El 15 d'abril de 1969, fou el doctor Jesús Pérez Rosales qui va ser nomenat fill adoptiu de Sitges. ⁶⁷ L'acte públic, però, no va tenir lloc fins dos anys més tard, l'11 de febrer de 1971. ⁶⁸

L'any 1975 va ser el torn de Josep Carbonell i Gener, que va ser nomenat fill predilecte de Sitges el 3 de desembre de 1975. ⁶⁹ El descobriment de la placa i lliurament del pergamí es va fer quatre mesos després, el 28 d'abril de 1976. ⁷⁰ I l'any 1977, el 21 de juny, va ser fet fill predilecte Salvador Soler i Forment. ⁷¹ El 10 d'octubre de 1977 al saló de Plens, l'alcalde li va lliurar el pergamí i va descobrir la placa amb el seu nom. ⁷² Però entre el nomenament i l'acte públic de lliurament de Soler i Forment, hi va haver un acte semblant. Tal com Antoni Garcia-Munté i Nuño havia rebut la distinció de fill predilecte, setze anys més tard, la seva viuda, Dolors López-Palau, va rebre la de filla adoptiva. la decisió es va prendre el 18 d'agost de 1977 ⁷³ i el pergamí se li va lliurar en el saló de Plens el 24 d'agost següent. ⁷⁴

Però havia arribat el final de la dictadura. Franco

D'esquerra a dreta, Samuel Barrachina i Esquiú, Salvador Soler i Forment i Manuel Sabater i Carbonell

va morir l'any 1975 i el primer ajuntament postfranquista havia pres possessió l'abril de 1979. Entre l'abril i el de juny de 1979 es van anar prenent decisions per a eliminar de Sitges tot el que recordés el temps de la dictadura. I concretament, el 26 de juny es va decidir retirar del saló de Plens les plaques de Franco, Baeza Alegria i Luís Antúnez. Es va fer el 4 de juliol de 1979: "El público que asistió a esta sesión plenaria constató que en el salón de Sesiones ya no estaban las placas de mármol blanco con los nombres del anterior jefe de estado, Francisco Franco Bahamonde, Eduardo Baeza Alegria y Luís Antúnez Monzón. Dichas placas, que fueron retiradas el miércoles día 4, han sido trasladadas al archivo municipal" ⁷⁵.

La decisió de retirar de la sala de Plens la placa de Luís Antúnez, juntament amb les de Franco i Baeza Alegria demostra la ignorància de la classe política respecte a la història del seu poble. Luís Antúnez, benefactor de Sitges, havia mort l'any 1915, quan a Franco tenia 17 anys i n'hi faltaven mes de 20 per a convertir-se en dictador. Per tant, Luís Antúnez no tenia res de franquista, i si el que va preparar el text de la decisió que es va presentar al ple ho ignorava, també ho ignoraven els regidors que el va aprovar, perquè ningú no va protestar. N'hi va haver prou amb tenir nom castellà, i potser que se'l confongués amb el ministre franquista Pedro Nieto Antúnez per-

què es retirés la seva placa del saló de Sessions. L'error, però, va ser esmenat el gener de 2015.

Tres anys més tard, es van nomenar fills predilectes Josep Matas i Puig i Ramon Planes i Izabal. Josep Matas ho va fer el 12 d'agost de 1982 ⁷⁶ i l'acte públic del lliurament de la distinció es va fer el 24 d'agost. ⁷⁷ El títol de fill predilecte per a Ramon Planes Izabal es va decidir poc després, el 7 d'octubre de 1982. ⁷⁸ Se li va lliurar el pergamí i es va descobrir la placa l'11 d'octubre. ⁷⁹ Dos anys després, el 27 de gener de 1984, es va proclamar fill adoptiu Frederic Montornès Pino ⁸⁰ i l'acte públic de nomenament i descoberta de la placa va ser el 3 de març del mateix any. ⁸¹ El 24 d'agost de 1988 es va nomenar fill predilecte Josep Manuel Soler i Soler, director de l'Eco, i fill adoptiu Josep Mª Font i Llopart, responsable, durant molts anys, del Foment del Turisme ⁸². Per primera ve-

gada, es va realitzar, en un mateix acte, el ple en què, com a únic punt de l'ordre del dia s'aprovaven les declaracions de fill predilecte i de fill adoptiu, i el lliurament dels pergamins i el descobriment de les plaques amb el nom dels homenatjats.

El 24 d'agost de 1989 es va tornar a posar al saló de Plens la placa dedicada al doctor Robert, que havia estat tret del saló l'any 1939 ⁸³. No es va posar, però, la placa amb el text que havia tingut anteriorment, sinó una altra amb només el nom del doctor Rober igual a totes les altres que hi havia a la sala. El 8 de setembre de 1992, va ser Rafael Casanova i Termes el nomenat fill predilecte ⁸⁴, i el 23 de setembre de 1992, dia de

La comunitat de Monges Concepcionistes de l'Hospital de Sant Joan Baptista cap els anys 60

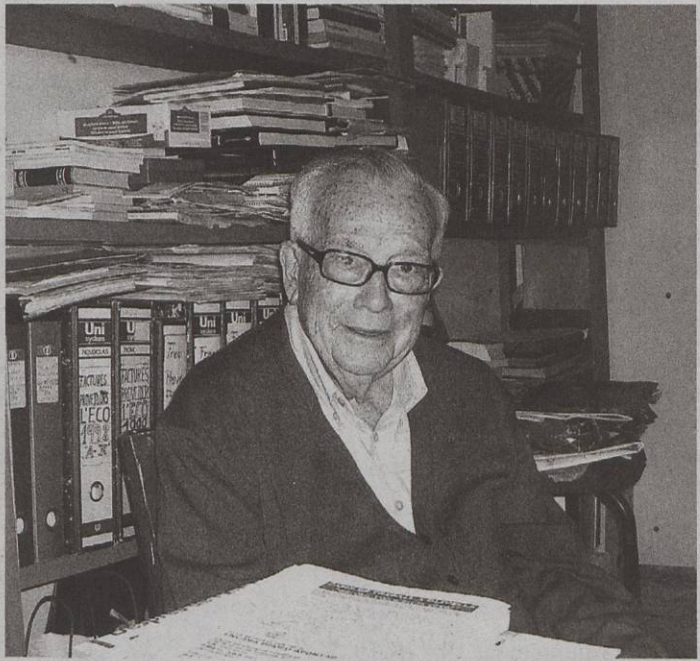

santa Tecla, se li va fer lliurament del títol i es va descobrir la placa amb el seu nom ⁸⁵. L'ajuntament va voler agrair els 150 anys de presència de les religioses concepcionistes a Sitges ⁸⁶, nomenant-les, col·lectivament, filles adoptives de la vila el 18 de desembre de l'any 2000 ⁸⁷. La proclamació pública i la descoberta de la placa commemorativa al saló de sessions fou el 24 d'agost del 2001. ⁸⁸ Pere Stämpfli va rebre la distinció de fill adoptiu de Sitges el 5 de juliol de 2004 ⁸⁹, i el pergamí que ho diu se li va lliurar oficialment, juntament amb el descobriment de la placa amb el seu nom, el 22 d'agost de 2004 ⁹⁰.

Des del segle XIX, quan a Sitges s'ha volgut honorar alguna persona declarant-la fill predilecte o fill adoptiu, ho ha fet sempre en vida de la persona. Implícitament s'entenia que aquests honors només s'havien de fer a persones vives. Si es volia honorar algú que havia estat important per a la vila, i ja havia mort, el que es feia era col·locar una placa amb el seu nom al saló de Plens. Les dues úniques excepcions en 125 anys, van ser les declaracions d'Emerencià Roig com a fill predilecte i d'Antoni Canals com a fill adoptiu el juny de 1939, en els dies complicats i sense normes clares dels mesos immediats al final de la guerra civil. Per tant, en saló de Sessions hi ha les plaques dels que van ser declarats en vida –no quan ja eren morts– fills predilectes o adoptius, i les plaques posades per reparar que no haguessin estat objecte d'aquesta declaració altres persones que ho havien merescut pels seus serveis a la vila. Aquesta norma no escrita es va trencar l'any 2015 quan es va nomenar fill predilecte Bonaventura Julià.

Bonaventura Julià i Massó va morir l'any 1942 i fou 63 anys després, el 13 de juny de 2005, quan se li va atorgar el títol de fill predilecte ⁹¹). L'acte de col·locació de la placa va ser el 22 d'agost de 2005 ⁹² Havent-se donat ja en un cas el títol de fill predilecte a un difunt, el fet es va repetir dos anys més tard, el 27 de setembre de 2007, en que és va nomenar fill predilecte de Sitges Salvador Picas i Fíguls ⁹³. L'acte de col·locació de la placa al saló de sessions es va fer pocs dies després, el 23 de setembre de 2007 ⁹⁴.

L'any 2010 algú va advertir que l'inici de la guerra civil i la posterior dictadura franquista havien impedit que l'acord pres el 9 de juliol de 1936, de fer Joaquim Folch i Torres fill adoptiu de la vila, es fes efectiu. De manera que el 27 de desembre de 2010 es va confirmar la decisió presa l'any 1936 ⁹⁵ i en acte públic, fet al saló de plens el 18 de març de 2011, s'hi va posar la placa amb el seu nom ⁹⁶. L'últim homenatjat ha estat David Jou i Andreu, que va ser fet fill predilecte el 28 d'abril de 2014 ⁹⁷. L'acte en què se li va lliurar el pergamí del nomenament i es va descobrir la placa amb

Josep M. Soler i Soler

el seu nom, va tenir lloc al saló de Sessions el 21 d'agost del mateix any.

Per acabar la història de les col·locacions –i algunes supressions– de les plaques del saló de Plens, només cal dir que a començaments de l'any 2015 es va reparar la injustícia que s'havia fet quan es va treure del saló de Plens la placa de Luís Antúnez Monzón. Després d'haver fet arribar un informe als regidors i d'haver consultat la seva opinió, el consistori va tornar el gener 2015 la placa a la sala d'on havia estat treta. És en un racó fosc, en el qual, pobreta, gairebé no se la veu, però almenys hi és

NOTES:

³⁷ Eco 6.V.1934 p 2.

³⁸ Eco 24.VI.1934 p 1.

³⁹ Eco 1.VII.1934 p 2.

⁴⁰ Eco 1.VII.1934 p 2.

⁴¹ Eco 19.VII.1936 p 2.

⁴² Actes de l'ajuntament 23.I.1939.

⁴³ Actes de l'ajuntament 30.VI.1939.

⁴⁴ Eco 24.II.1935 p 1.

⁴⁵ Eco 14.VI.1942 p 1.

⁴⁶ BONAVENTURA JULIÀ *Diari de guerra i postguerra*, p 205.

⁴⁷ Actes de l'ajuntament 30.XII.1942, Eco 3.I.1943 p 2.

⁴⁸ Actes de l'ajuntament 16.VII.1946.

⁴⁹ Eco 1.IX.1946 p 1 i 2.

⁵⁰ Eco 26.IX.1948 p 3.

⁵¹ Actes de l'ajuntament 15.VI.1949.

⁵² Eco 28.I.1951 p 1.

⁵³ Actes de l'ajuntament 19 i 27.XII.1951, Eco 6.I.1952

p 1 .

⁵⁴ Eco 31.VIII.1952 p 1.

⁵⁵ Actes de l'ajuntament 15.V.1955.

⁵⁶ vg Eco 14.VIII.1955 p 2.

⁵⁷ Eco 28.VIII.1955 p 1.

⁵⁸ Eco 24.VII.1960 p 3.

⁵⁹ Eco 28.VIII.1960 p 1.

⁶⁰ Actes de l'ajuntament 27.II.1961.

⁶¹ Eco 9.IV.1961 p 1.

⁶² Eco 27.VIII.1961 p 3.

⁶³ Eco 1.VIII.1965 p 5.

⁶⁴ Eco 29.VIII.1965 p 1.

⁶⁵ Actes ajuntament 17.V.1966.

⁶⁶ Eco 29.I.1967 p 7.

⁶⁷ Eco 4.V.1969 p 7, id 14.II.1971 p 1.

⁶⁸ Eco 14.II.1971 p 1.

⁶⁹ Eco 6.XII.1975 p 19.

⁷⁰ Eco 8.V.1976 p 17.

⁷¹ Eco 2.VII.1977 p 1.

⁷² Eco 15.X.1977 p 1.

⁷³ Actes de l'ajuntament 18.VIII.1977.

⁷⁴ Eco 3.IX.1977 p 18.

⁷⁵ Eco 14.VII.1979 p 3.

⁷⁶ Actes de l'ajuntament 12.VIII.1982, vg Eco

1.V.1982 p 3 i 29.

⁷⁷ Eco 28.VIII.1982 p 4.

⁷⁸ Actes de l'ajuntament 7.X.1982, vg Eco 2.X.1982 p 12, id 9.10.1982 p 33.

⁷⁹ Eco 16.X.1982 p 27.

⁸⁰ Eco 4.II.1984 p 17.

⁸¹ Eco 10.III.1984 p 8 i 25.

⁸² Eco 3.IX.1988 p 1.

⁸³ Eco 12.VIII.1989 p 8.

⁸⁴ Eco 12.IX.1992 p 43.

⁸⁵ Eco 26.IX.1992 p 1.

⁸⁶ Eco 12.VIII.2000 p 9.

⁸⁷ Eco 23.XII.2000 p 5.

⁸⁸ Eco 1.IX.2001 p 23.

⁸⁹ Eco 10.VII.2004 p 5.

⁹⁰ Eco 4.IX.2004 p 3.

⁹¹ Eco 18.VI.1005 p 5.

⁹² Eco 3.IX.2005 p 2.

⁹³ Actes de l'ajuntament 17.IX.2007.

⁹⁴ Eco 15.IX.2007 p 3.

⁹⁵ Eco 7.I.2011 p 7

⁹⁶ Eco 25.III.2011 p 8

⁹⁷ Eco 11.IV.2014 p 11, id 2.V.2014 p 9

(continuarà)

EL GRUP D'ESTUDIS SITGETANS

TREBALLA DES DE FA QUARANTA ANYS
PER LA CULTURA SITGETANA
PUBLICANT LLIBRES I FENT CONFERÈNCIES I EXPOSICIONS
SOBRE TEMES LOCALS

SI VOLS AJUDAR-LO, FES-TE'N SOCI